

Kingdom of the Netherlands

KANSEN IN KASSEN

Australië

September 2015

Disclaimer

Dit rapport is opgesteld door de Economische Afdeling van de Ambassade te Canberra. Het is tot stand gekomen door persoonlijke contacten met overheidsinstanties en eigen onderzoek.

Regelgeving verandert voortdurend. Het is daarom geboden steeds de websites van de in deze notitie genoemde organisaties en instanties te raadplegen over de laatste stand van zaken.

Bij het samenstellen van de inhoud van het rapport is uiterste zorgvuldigheid betracht. Desondanks kan niet worden ingestaan voor de juistheid, volledigheid en actualiteit van de informatie. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De Nederlandse overheid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor welke gevolgen dan ook.

Inhoudsopgave

Disclaimer	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
1. Kansen	5
2. De Australische context	6
3. De Australische (glas)tuinbouwmarkt	7
3.1 Twee soorten ondernemers	7
4. Uitdagingen in de Australische tuinbouwsector	9
4.1 Mondiale invloeden	9
4.2 Economische factoren	9
4.3 Governance en structuur	9
4.4 Opleidingen en kenniscentra	10
4.5 Geografisch	10
4.6 Totaaloverzicht	10
5. Competenties Nederlandse tuinbouw	11
6. Kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven	12
6.1 Techniek en infrastructuur	12
6.2 Kennisadvisering	12
6.3 (Productie)hulpmaterialen	12
6.4 Concrete kansen	13
Contactgegevens Nederlands Postennet in Australië	14
Nuttige contacten en websites	14
Bijlagen	17

Samenvatting

De wereld vraagt om innovatieve oplossingen om met minder ruimte, water, energie en mineralen 7,7 miljard (2020) mensen van kwalitatief hoogwaardig voedsel en van duurzaam geproduceerde sierteeltproducten te voorzien. De tuinbouw is een van de sectoren die een bijdrage kan leveren aan deze mondiale uitdaging. Momenteel is de Australische tuinbouwsector technisch nog niet op het niveau dat aan deze groeiende vraag en uitdagingen op het gebied van duurzaamheid en schaalvergroting kan worden voldaan.

Tuinbouwtoeleveranciers uit Nederland (wereldmarktleider) kunnen hierbij een rol spelen door de wereldwijde unieke combinatie van beschikbare kennis (software), technologie (hardware) en strategische en operationele dienstverlening ('orgware') samen met het continue streven naar technische optimalisering en vernieuwing (innovatie). De combinatie van deze elementen is mede verkregen door de van oudsher sterke thuismarkt van tuinders, technologie en handel.

1. Kansen

Belangrijkste geïdentificeerde kansen voor de Nederlandse tuinbouwsector in Australië zijn op het gebied van:

- Techniek en infrastructuur; het gaat hier zowel om het ontwerp en bouw van glazen kassen als de levering en installatie van (duurzame en efficiënte) technische systemen. Nederlandse bedrijven kunnen Australië helpen met het maken van de benodigde slag op het gebied van productiviteitsverhoging door middel van automatisering.
- Kennisadvisering; De Nederlandse tuinbouwsector kan haar toonaangevende kennis en know-how vermarkten door het geven van advies op het gebied van: bedrijfsmodellen, financieringsmodellen, ketenkennis en -samenwerking en 'capacity building'.
- Productiehulpmiddelen; hierbij valt te denken aan de ontwikkeling en levering van uitgangsmaterialen zoals grond en hulpstoffen, veredeling van plantenmaterialen.

2. De Australische context

Australië staat bekend als een politiek en economisch stabiel land. Het land kent 22 jaar onafgebroken economische groei. Deze groei is in belangrijke mate terug te voeren op de grote uitvoer van grondstoffen (kolen en ijzererts) naar China. De groeiprognoze voor de komende vijf jaar is 3,5-5% per jaar. Op dit moment neemt het land de derde positie in op de Economic Freedom World Ranking. Het biedt een bestendige omgeving voor buitenlandse partijen om met goede kansen op succes te investeren.

Naast een sterke handelsrelatie met China, Indonesië en enkele andere exportmarkten in de Aziatisch-Pacifische regio heeft het land onlangs een aantal belangrijke vrijhandelsakkoorden afgesloten met Japan (JAEPA), Zuid-Korea (KAFTA) en China (ChAFTA). Verder streeft Australië naar vrijhandelsakkoorden met India (2016) en mogelijk met de Europese Unie.

Het is de verwachting dat rond 2030 66% van de 'middle class' bevolking, die zorgt voor een groeiende consumptie, op de wereld woonachtig zal zijn in Azië terwijl dat nu nog 28% is. In vergelijking met Europa heeft Australië een optimale geografische ligging ten opzichte van deze groeiemarkt. De Australia New Zealand Bank (ANZ) voorspelt dat Australische voedselproducenten als gevolg van deze bevolkingsgroei ongeveer 1,1 triljoen AUD aan inkomsten uit de land- en tuinbouwsector kunnen genereren. Een van de speerpunten van het beleid van de zittende regering-Abbott is gericht op het verbeteren van de concurrentiepositie van de land- en tuinbouw sector. De regering heeft op 4 juli 2015 het 'Agricultural Competitiveness White Paper' uitgebracht. Hierin heeft de Australische regering het voornemen om 4 miljard te investeren in de landbouwsector in Australië. Verder is de regering van plan om de komende 4 jaar AUD 100 miljoen extra te investeren in onderzoek en ontwikkeling (R&D) van de landbouwsector.

3. De Australische (glas)tuinbouwmarkt

De tuinbouwsector in Australië is een van de snelst groeiende sectoren in Australië. Volgens het Australian Bureau of Agricultural and Resource Economics and Sciences (ABARES) was de bruto productie van de tuinbouwsector in Australië in 2012 AUD 9,3 miljard terwijl dat in 2004/05 nog AUD 6,5 miljard was. ABARES verwacht dat dit zal zijn toegenomen tot AUD 10,2 miljard in 2016/17.

Het land staat op dit moment voor grote uitdagingen en keuzes op het gebied van land- en tuinbouw. Naast de noodzaak de groeiende bevolking in eigen land van voedsel te voorzien heeft Australië de ambitie om een belangrijke voedselproducent voor de Aziatisch-Pacifische regio te worden. Dit staat echter in schril contrast met het feit dat er de laatste decennia beperkt geïnvesteerd is in de agro-food en land- en tuinbouwsector.

De groeiende groep kritische en koopkrachtige consumenten in zowel binnen- als buitenland (de Aziatische markt) zal naar verwachting niet alleen de vraag naar veilige, gezonde, kwalitatief hoogwaardige, op duurzame en energiezuinige wijze geproduceerde producten doen toenemen. Daarnaast veranderen consumentenvoorkeuren en consumptiepatronen. Zo zal bijvoorbeeld de vraag naar niche producten en kant-en-klaar producten naar verwachting toenemen. Dat biedt uitstekende kansen voor een als 'clean en green' bekendstaande voedselproducent als Australië.

3.1 Twee soorten ondernemers

De tuinbouwsector in Australië kan op dit moment grofweg in twee groepen bedrijven worden ingedeeld. Aan de ene kant zijn dit de veelal low-tech (plastic tunnels, shaded greenhouses, plastic greenhouses limited-equipped) en mid-tech (well equipped greenhouses) kleinschalige, arbeidsintensieve (familie)bedrijven met een vaak lange traditie en relatief lage mate van technologische ontwikkeling. Zij maken gebruik van eenvoudige PVC (poly) kassen zonder (geautomatiseerde) klimaatbeheersingssystemen, water- en energiebesparende systemen, automatisering in teelt, oogst, verpakking en distributie en efficiënte en veilige gewasbeschermingsmiddelen. Hieruit volgen veel mogelijkheden voor modernisering, maar vanwege beperkte bedrijfsgrootte en gebrek aan kennis zijn er vaak weinig financiële middelen voor het maken van investeringen. Bovendien hebben de kleine bedrijven steeds vaker te maken met opvolgingsproblematiek en uitstroom (trek naar de stad), kostendruk, en hoge kosten van arbeid, waardoor consolideringsprocessen te verwachten zijn.

De andere groep bedrijven, voornamelijk tomatenproducenten, beschikt over grootschalige kapitaal intensieve kassencomplexen (high tech modern glasshouses) die mede met behulp van financiering door grote supermarktketens worden gebouwd en geëxploiteerd.

De sector kent nauwelijks (financiële) ondersteuning vanuit de overheid. Bovendien heeft het federale systeem van staten en territoria tot gevolg dat er grote verschillen bestaan in het niveau van de waarde die aan een moderne sector wordt gehecht met gevolgen voor het beschikbare budget en de gecommitteerde ondersteuningsmogelijkheden. Gevolg hiervan is dat directe investeringsmogelijkheden, indien goed voorbereid, wel kans van slagen hebben.

Ambassade te Canberra

Tot slot valt op dat Australië niet of nauwelijks over een (voedsel)verwerkingsindustrie beschikt. Belangrijkste reden hiervoor is dat in het verleden hoofdzakelijk voor de binnenlandse markt werd geproduceerd, waarbij als gevolg van lage energie- en transportkosten in het verleden, import vanuit uit buitenland een goed economisch alternatief was. Australië heeft daardoor heel beperkt ingezet op technologie in en ontwikkeling van deze sector.

4. Uitdagingen in de Australische tuinbouwsector

De Australische land- en tuinbouwsector wordt geconfronteerd met een aantal uitdagingen dat een remmende werking heeft op een potentiële gezonde groei van de sector. Belangrijke thema's zijn:

4.1 Mondiale invloeden

Bij de mondiale invloeden die slechts in beperkte mate en pas op lange termijn opgelost kunnen worden zijn grote overeenkomsten te trekken met andere landen en regio's. Te denken valt aan:

- Gevolgen van klimaatverandering. Hierbij dient opgemerkt te worden dat duurzaamheid en het aanpakken de gevolgen van klimaatverandering geen prioriteiten zijn van de huidige regering en dat Australië op dit gebied een achterstand kent ten opzicht van Nederland en Europa.
- Beschikbaarheid van vruchtbare grond en kwaliteit van de bodem
- Wisselende waterkwantiteit; perioden van extreme droogte afgewisseld met perioden van buitenproportionele wateroverlast (overstromingen)

Door een gebrek aan politieke aandacht voor de landbouwsector worden in discussies over deze onderwerpen de belangen van de landbouw maar beperkt gewogen. Meer structurele, duurzame en technische oplossingen die deze risico's eventueel kunnen mitigeren zijn daarom kansrijk.

4.2 Economische factoren

Economische factoren die de Australische land- en tuinbouw hinderen in hun ontwikkeling zijn onder andere:

- Relatief hoge (en wisselende) dollar koers en daardoor fluctuerende prijzen van producten
- Relatief hoge kosten voor arbeid en lage productiviteit
- Hoge invoertarieven op (sommige) buitenlandse markten
- Afhankelijkheid van fossiele brandstoffen
- Stijgende kosten voor energie en water
- Australië kent een risico-mijdende bedrijfscultuur die leidt tot een beperkte acceptatie van vernieuwing. Best practises, bijvoorbeeld via demonstratieprojecten worden niet goed gedeeld
- Subsidies en stimulerende maatregelen voor telers in concurrerende landen.

4.3 Governance en structuur

Volgens de Australische industrie-experts is de governance en structuur binnen de industrie beperkt. Voorbeeld hiervan is het gebrek aan een overkoepelende sectororganisatie die coördineert op het gebied van:

- Marketing en promotie, toegepaste wetenschap, toegewijde research en ontwikkeling, faciliteiten, trainingsprogramma's (op het gebied van efficiency, productiekosten, arbeid, klimaatbeheersing,
- Ontwikkelingen in de glastuinbouw,
- Input van internationale experts,
- Een eenduidige 'code of conduct' op het gebied van arbeid, afvalverwerking, energie/water gebruik, grondstoffengebruik, gebruik pesticiden,

Ambassade te Canberra

- Strategisch beleid op federaal en statelijk niveau, erkenning van en waardering voor duurzaam gebruik van energie en water,
- Markttoegang onderzoeken,
- Partnerships met andere landen

4.4 Opleidingen en kenniscentra

Opleidingen en kenniscentra zijn niet goed aan elkaar verbonden. De instellingen werken veelal alleen. Dit geldt ook voor de verschillende kenniscentra waar onderzoek en ontwikkeling worden uitgevoerd. Tevens is er een gebrek aan ervaren en goed-opgeleide arbeidskrachten. Er is weinig belangstelling voor de sector en de sector wordt niet als “career of choice” gepromoot. Hierdoor is het lastig om opleidingen gevuld te krijgen en blijkt het moeilijk om goed gekwalificeerd personeel te vinden. Niet alleen in de productie, maar ook posities voor technici, hoogopgeleide telers en onderzoekers en wetenschappers zijn moeilijk te vullen.

4.5 Geografisch

Geografisch heeft Australië door afstanden in het binnenland en ten opzichte van de regio en rest van de wereld uiteraard ook een aantal uitdagingen. Glastuinbouw wordt bedreven in de volgende staten:

- Queensland (op zeer beperkte schaal in het zuiden van de staat)
- New South Wales
- Victoria
- Tasmanië
- South Australia
- Western Australia

4.6 Totaaloverzicht

In bijlage 1 staat een overzicht van het totaal aan (glas)tuinbouw per staat¹.

¹ Een nadere uitwerking hoe de hierboven genoemde uitdagingen per staat verschillen is voor een nader onderzoek aan te bevelen, echter dit zal alleen in nauwe samenwerking met de sector in Australië zelf mogelijk zijn. Oorzaak hiervoor is in het bijzonder het gebrek aan Governance en structuur waardoor sectorinformatie slecht toegankelijk is.

5. Competenties Nederlandse tuinbouw

De Nederlandse tuinbouwsector is in haar volle breedte internationaal een begrip. Wereldwijd staat de sector bekend om haar gezonde en prachtige producten zoals groente en fruit, bloemen en planten, bomen en bollen en uitgangsmaterialen voor voedings- en siergewassen. Dit geldt eveneens voor expertise en know-how over bijvoorbeeld plantenverdeling, teeltsystemen, waterhuishouding, klimaatbeheersing en ketenlogistiek.

In gesprekken met sectorspecialisten in Australië zijn specifiek onderstaande competenties van de Nederlandse sector naar voren gekomen. Deze Nederlandse competenties sluiten uitstekend aan bij de behoeftes van de Australische tuinbouwsector.

- Internationale toppositie

De Nederlandse agro food- en tuinbouwsector staat vanwege haar toonaangevende innovatie- en concurrentiekracht in Australië in hoog aanzien. Dit opent in Australië voor Nederlandse bedrijven makkelijkere deuren dan voor bedrijven uit andere landen.

- Innovatiekracht

De Nederlandse kennisinstellingen meten zich met de besten ter wereld en Nederlandse bedrijven hebben een hoge R&D-intensiteit. De Universiteit van Wageningen behoort tot de wereldwijde top 3 van agrarische universiteiten. Dit wordt in Australië als een belangrijke voorsprong ervaren.

- Ketensamenwerking

De Nederlandse tuinbouwsector heeft zich succesvol weten te organiseren in ketens, bijvoorbeeld coöperaties door middel van belangenorganisaties. Dit 'ketendenken' staat in Australië nog in de kinderschoenen. Omdat het productiviteitsvoordelen met zich meebrengt biedt het goede gesprekskansen in Australië.

- Gouden driehoek

Een sterkte van Nederland ligt in de publiek-private samenwerkingsconstructies in de "gouden driehoek", waar kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheid gezamenlijk participeren in innovatieprogramma's (bijvoorbeeld Food Valley). In Australië worden deze constructies en modellen (nog) niet veel niet veel toegepast.

- Agrologistiek

Op het gebied van agrologistiek (productie, opslag, koeling, verpakking, distributie en vervoer) is Nederland een koploper.

Nederlandse leveranciers zijn professioneel, betrouwbaar, snel en accuraat en leveren producten van uitstekende en constante kwaliteit van 'kas naar consument', niet alleen nationaal maar ook internationaal. Dit is in Australië als gevolg van klimaat en afstanden ook van groot belang.

6. Kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven

Binnen de context van twee belangrijke globale thema's, voedselzekerheid en voedselveiligheid, heeft Australië, net als de rest van wereld, te maken met een groeiende vraag naar voldoende, betaalbaar, duurzaam geproduceerd en veilig voedsel. De volgende drie thema's vatten de belangrijkste kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven samen;

6.1 Techniek en infrastructuur

Een belangrijke kans voor de bedrijven in de tuinbouwtoelevering ligt op het gebied van duurzaamheid. De Nederlandse sector levert topkwaliteit op het gebied van innovatieve en diverse kasconstructies en -installaties en –apparatuur en kan hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling, verduurzaming en schaalvergroting van de tuinbouwsector in Australië in het algemeen.

Verder is er een groeiende vraag van grote kapitaalkrachtige supermarktketens zoals Woolworths en Coles om de productie energie-efficiënt, goedkoper, duurzamer, gezonder in 'eigen' hand te hebben en concurrerend te zijn. Het is evident dat in de toekomst meerdere grote glazen kasconstructies gebouwd gaan worden met allerlei technische systemen.

6.2 Kennisadvisering

Nederland heeft op basis van jarenlang opgebouwde kennis (ervaringsdata), expertise en onderzoek en ontwikkeling veel ervaring op het gebied van kosten/baten analyses en is daardoor als (betrouwbare) zakenpartner goed in staat om goede ROI (Return On Investment) modellen te maken. Daarnaast kent Nederland een sterk partnerschap tussen overheid, kennisinstituten en bedrijfsleven, wat samen met het continue streven naar innovatie en vernieuwing heeft geleid tot een gezonde en florerende sector. Deze manier van samenwerking zou in Australië ook heel goed kunnen werken en een bijdrage kunnen leveren aan de ambitie de concurrentiepositie van het land te kunnen verbeteren en een hogere productiviteit te realiseren.

6.3 (Productie) hulpmaterialen

Australië zal zich als gevolg van de relatief hoge kosten voor arbeid en lage arbeidsproductiviteit moeten beraden op haar concurrentiepositie t.o.v. een aantal lage-lonen landen in de Aziatisch-Pacifische regio, wil het land de exportambitie waarmaken.

Hierdoor zal de behoefte aan productiviteitsverhogende, duurzame en kostenbesparende technologieën toenemen. Nederlandse landbouwondernemers maken gebruik van efficiënte en duurzame productiesystemen, hulpmaterialen en processen die resulteren in een productiviteit die vijf maal hoger is dan het Europese gemiddelde. De Nederlandse techniek kan daardoor een oplossing zijn voor de in Australië benodigde productiviteitsverhoging.

6.4 Concrete kansen

Concreet levert dit de volgende kansen op voor de Nederlandse tuinbouw en uitgangsmaterialen sector in Australië;

Techniek en infrastructuur

- Ontwerp en constructie van hoogwaardige glazen kassen
- Levering van systemen voor duurzame klimaat- en procesbeheersing in de glastuinbouw
- Levering van systemen voor duurzaam gebruik van water, mineralen en energie in de glastuinbouw
- Levering van belichtingssystemen
- Levering van automatiseringssystemen en machines voor teelt, oogst, verpakking, distributie en opslag, die tot productiviteitsverhoging leiden

Kennisadviesing

- Advies- en kennisleveranciers (business modellen, partnerschappen en handel);
- Advies op het gebied van duurzaam ingerichte en economisch rendabele ketensamenwerking
- Banken en verzekeraars (financiering en verzekering van projecten en assistentie);
- Kennis van ondernemen en handel
- Kennis van gewasveredeling en vermeerdering
- Kennis van opslag, distributiesystemen en vervoer

Hulpmaterialen

- Levering van gebruiks- en productie [teelt] materialen zoals schaduwdoek, schermen, verlichting, ventilatiesystemen etc.
- Levering van uitgangsmaterialen zoals zaaizaad, pootgoed en plantgoed
- Veredeling en vermeerdering van gewassen;
- Levering van potgronden en substraten;
- Levering van gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en andere verbruiksartikelen.

Contactgegevens Nederlands Postennet in Australië

Het Postennet Australië is actief betrokken bij de zuivelsector in Tasmanië. Indien meer informatie gewenst is kan contact opgenomen worden met het economische team:

syd-ez@minbuza.nl
+61 2 8305 6807

Nuttige contacten en websites

Beurzen en conferenties

The AIS Greenworks PCA Conference 2015 – 5 t/m 8 juli 2015 – Georganiseerd door Protected Cropping Australia – www.pca2015.org

ABARES Outlook 2015 Conference – maart 2015 – dit is een belangrijke conferentie waar het (strategisch) beleid van de land- en tuinbouw sector wordt besproken

Overheid

Department of Agriculture	www.daff.gov.au
Austrade	www.austrade.gov.au
Primary Industries and Regions – South Australia	www.pir.sa.gov.au
Department of Primary Industries – New South Wales	www.dpi.nsw.gov.au
Dep. of Environment and Primary Industries – Victoria	www.depi.vic.gov.au
Department of Primary Industries – Tasmania	www.dpipwe.tas.gov.au
Dep. of Agriculture and Food – Western Australia	www.agric.wa.gov.au
Department of Agriculture - Queensland	www.daff.qld.gov.au

Brancheorganisaties

Horticulture Australia Limited	www.horticulture.com.au
National Farmers Federation	www.nff.org.au
Protected Cropping Australia	www.protectedcroppingaustralia.com
OHMA - The Office of Horticultural Market Access	www.ohma.com.au

Onderzoeksinstituten

Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation	www.csiro.au
South Australian Research & Development Institute	www.sardi.sa.gov.au
Rural Industries Research and Development Corporation	www.rirdc.gov.au
Australian Centre for International Agricultural Research	www.aciar.gov.au

Kennisinstellingen

University of Western Sydney	www.uws.edu.au
University of Western Australia	www.uwa.edu.au
Chisholm TAFE	www.chisholm.edu.au
University of Melbourne	www.unimelb.edu.au

Relevante lokale handelsorganisaties / Kamers van Koophandel

Dutchlink Sydney	www.dutchlink.com.au
Netherlands Chamber of Commerce Melbourne	www.ncca.com.au
DutchSA Adelaide	www.dutchsa.com.au
Australian Dutch Business Club Perth	www.adbc.com

Enkele grote 'High tech' en 'Top Tech' spelers:

Costa Group	www.costagroup.com.au
Moraitis	www.moraitis.com.au
D'Vine Ripe / Perfection Fresh	www.perfection.com.au
Flavorite	www.flavourite.com.au
Sundrop Farms – Port Augusta	www.sundropfarms.com

Belangrijke contacten

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

www.rvo.nl

Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen

www.topsectortu.nl

LEI/Wageningen University

www.wageningenur.nl

Bijlage 1

Totaal aantal & oppervlak (glas)tuinbouwbedrijven:

State	Greenhouse area (ha) - vegetables	# of growers (vegetables)	Greenhouse area (ha) - cut	# of growers (cut flowers)
Queensland	30	80	19	112
New South Wales	500	680	12	170
Victoria	200	200	36	135
South Australia	580	650	8	47
Western Australia	21	30	23	94
Tasmania	10	25	2	29
<i>Total</i>	<i>1341</i>	<i>1665</i>	<i>100</i>	<i>587</i>

Bijlage 2

Grote marktpartijen/kassenlocaties in Australië

Company/Project	Place	Size	Greenhouse	Products & comments
Blush/TomatoExchange	Guyra, NSW	20.2 ha	Glass	Tomatoes
Moraitis Tomatoes	Tatura, VIC	5.3 ha	Glass	Tomatoes
Perfection Fresh (fmr. D'Vine Ripe)	Two Wells, SA	27.0 ha	Glass	Tomatoes
P'Petual	Virginia, SA	6.0 ha	Plastic	Tomatoes and cucumbers
Nat. Centre of Greenhouse Horticulture	Gosford, NSW	8.1 ha	Glass	Various growers/suppliers
Murphy Fresh	Mansfield, VIC	2.6 ha	Glass	Tomatoes, doubling growing area over the next year
Flavorite	Warragul, VIC	19 ha	Glass & plastic	Tomatoes, various growers/suppliers

